

Съдържание

Новини	2
Public Engagement — Richard Ovenden, Bodlean Libraries, University of Oxford	4
Наука в художествената литература — три произведения от трима унгарски автори — Стефка Хрусанова	5
Рецензия за книгата на Елена Павловска “Приоритетни научни направления. Прогнозиране, откриване и оценки” — проф. дфн Желязко Стоянов	8
Изложби в централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	10
„Пътят на коприната на Икуо Хираяма — кръстопът на култури в обещание за мир”	10
„Сервизна роботика 2011”	11
Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2011) — Стефка Хрусанова	12
Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН	16

Редакционна колегия: ас. Даниела Атанасова /отг. ред./, Лидия Чолпанова, Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, доц. д-р Никола Казански
Компютърна обработка на изображения и текст: Мария Ефремова (webmaster@cl.bas.bg)

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. “15-ти ноември” №1
тел: 979 53 79, 979 52 54
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: refer3@cl.bas.bg, refer2@cl.bas.bg, refer1@cl.bas.bg

НОВИНИ

От 1 до 8 ноември 2011 г. се проведе “Седмица на доброволчеството за библиотеките”, организирана от Представителството на Европейската комисия в България и Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА) и посветена на Европейската година на доброволчеството.

На 11 ноември 2011 г. в централната сграда на БАН се състоя церемонията по официалното връчване на дипломи и удостоверения за научните степени на 17 професора, 19 доцента, 20 доктор на науките и 3-ма главни асистента.

Това става за първи път в историята на Българската академия на науките след приемането на новия Закон за развитието на академичния състав в Република България, с който беше дадена автономност на научните организации и висшите училища да определят присъждането на научните степени. За БАН тази церемония ще стане традиция. До края на годината още около 100 учени ще получат своите документи за степен.

На 11 ноември 2011 г. във Френския институт в София се проведе българо-френският семинар “Фотографията: глобален мит и локални измерения”, организиран от Софийския университет и Университета на Париж 8. Бяха изнесени 14 доклада от учени от три страни и беше направена презентация на изтъкнатия фотограф Иво Хаджимишев.

На 17 ноември 2011 г. в централната сграда на БАН се състоя представянето на 12-томната “Енциклопедия „България”, изготвена от Научноинформационния център „Българска енциклопедия” при БАН.

На 17 ноември 2011 г. беше подписано споразумение със Съвместния изследователски център на Европейската комисия — Joint Research Centre (JRC), за тясно сътрудничество между Българската академия на науките и академиите на науките от държавите-членки от Дунавския регион — Унгарската, Румънската и Словашката академия на науките. Споразумението поставя началото на научна инициатива за сътрудничество под наслов “Наука за Дунавската стратегия”. Дейностите за сътрудничество са в области от взаимен интерес като екологични информационни системи, селско стопанство и изменение на климата, устойчиво управление на природните ресурси (вода, почва, гори, въздух, земя), биоразнообразие и екологични рискове, свързани с горски пожари, суша и наводнения. Инициативата ще бъде отворена за участие също и за националните академии и изследователските центрове на другите страни от Дунавския регион.

На 17 и 18 ноември 2011 г. в Регионалната библиотека „Петко Р. Славейков”, Велико Търново, беше проведена Десетата национална научна конференция “Библиотеки — четене — комуникации” на тема „Дигиталните колекции и способите за достъп до потребителите”.

От 17 до 19 ноември 2011 г. се състоя първата национална среща по балканистика на тема “Балканистичните изследвания в България — състояние и перспективи”. Работата на срещата беше посветена на следните теми: Издирване и издаване на извори за Балканите; Международно и междуинституционално сътрудничество и Балканските национализми и пътищата за преодоляването им.

На 21 ноември 2011 г. беше проведен Международният форум на Фондация „Национална академична библиотечно-информационна система” (ФНАБИС), озаглавен “Проектът НАБИС — една година по-късно”. Водещи фигури в библиотечното и архивното дело от Великобритания, САЩ, Италия, Германия и България споделиха своя опит в изграждането на дигитални библиотеки, използването на библиотечни софтуери и ангажирането на обществеността в опазването на ценните фондове. Виж:

<http://www.nalis.bg/events-bg/42443e44044343c-2011-43f44043e43344043043c430>

На 23 ноември 2011 г. Председателят на Българската академия на науките акад. Никола Съботинов свика заседание на ръководството на Консултативните съвети на научните направления към БАН. Целта на срещата беше да се направи анализ на научната политика на деветте основни направления и да се изготви програма за действие. Акад. Съботинов поиска от ръководителите на консултативните съвети в срок от една седмица да изготвят планове за работата и дейността на всички направления за следващата година, които ще бъдат представени и утвърдени от Управителния съвет на БАН. В тях трябва да бъдат заложени интензивни връзки и дейности за съвместно сътрудничество с министерствата, които имат отношения към съответните направления, в това число и други държавни структури и организации. Целта е БАН да се включва и да участва оптимално в проекти, финансирани чрез различни оперативни програми и структурни фондове на Европейския съюз. Акцент в работата на Консултативните съвети трябва да бъде и сътрудничеството с работодателски организации и бизнес-структури, за да се използва максимално научният потенциал на БАН. Според Устава на Българската академия на науките Консултативните научни съвети предлагат дългосрочни и краткосрочни научни приоритети и политики, които ще се развиват в даденото направление. След проведената реформа в БАН и съкращаването на институтите от 69 на 42 научната дейност на академията беше прегрупирана в 9 основни направления. С това на практика се премина от дисциплинен към тематичен принцип на правене на наука.

На 24 и 25 ноември 2011 г. се състоя Международна научна конференция, посветена на 25-годишнината от създаването на Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев” и на 50-годишнината от основаването на Института за Източна философия в Токио. Конференцията на тема „Културният диалог между Изтока и Запада” беше проведена в две секции — „История на културния диалог” и „История на литературния диалог”, и бяха изнесени над 40 доклада.

На 24 ноември 2011 г. посланикът на Франция Н. Пр. г-н Филип Отие посети два института в Българската академия на науките — Института по микробиология и Института по органична химия с Център по фитохимия.

На 25 ноември 2011 г. се проведе пресконференция, на която екип от учени на Българската академия на науките представи най-новите демографски данни, публикувани в изданието “Населението на България в началото на XXI век”.

На 29 и 30 ноември 2011 г. Институтът по биология и имунология “Акад. К. Братанов” към БАН отвори врати, за да представи своята дейност, проекти и постижения. Инициативата е в рамките на проекта “ReProForce”, финансиран по Седма рамкова програма на Европейския съюз. Световно откритие на института е получаването на поколения от водни биволи чрез ембриотрансфер. В резултат от разработването и приложението на тази технология е родено първото в Европа и второто в света “изкуствено” бивол-бебе.

На 30 ноември 2011 г. в централната сграда на БАН беше открита национална конференция на тема „Сервизна роботика 2011”.

На 29 ноември до 1 декември 2011 г. ще се проведе Седмата научна конференция с международно участие SES 2011 “Космос, екология, сигурност”, посветена на 50-годишнината от полета на Юрий Гагарин. Форумът ще бъде съпътстван и от провеждането на Осмото заседание на българо-руската работна група по фундаментални космически изследвания. От руска страна на форума се очакват проф. Владимир Кузнецов от Института по магнетизъм и разпространение на радиовълните /ИЗМИРАН/ на Руската академия на науките, РАН, д-р Александър Алфьоров, научен секретар по въпросите на космоса в РАН, Дмитрий Бисикало, зам.-директор на Института по астрономия към РАН и Станислав Клемов, ръководител на научния проект ”Малък спътник “Чибис” и други участници в космически проекти.

На 2-3 декември 2011 г. ще се проведе конференцията “Миграции от двете страни на българо-турската граница: наследства, идентичности, интеркултурни взаимодействия”, организирана от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН. В програмата е включена кръгла маса на тема “Трансграничното сътрудничество между България и Турция: предпоставки, развитие, проблеми”. Ще участват представители на МВНР, МОМН, МРРБ и учени от различни образователни и научни институции.

Public Engagement
Richard Ovenden, Deputy Librarian
Bodleian Libraries, University of Oxford

сн. Емилия Волева

Ричард Оувъндън е завършил Дърамския Университет и Юнивърсити колидж в Лондон. От 1985 г. работи като професионален библиотекар: в Университетската библиотека в Дърам, библиотеката на Камарата на лордовете в Британския парламент, в Националната библиотека на Шотландия (заместник директор на отдела за редки и ценни книги), в библиотеката на Единбургския университет (директор на отдела за колекции), а сега — в Бодлеанската библиотека в Оксфорд (заместник директор на Бодлеанските библиотеки).

http://salvini.el.bas.bg/bg/CL_docs_from_conf/Outreach_and_Special_Collections_Sofia.pdf

**НАУКА В ХУДОЖЕСТВЕНАТА ЛИТЕРАТУРА –
ТРИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ОТ ТРИМА УНГАРСКИ АВТОРИ**
Стефка Хрусанова

Според духа на нашето време, за който ценностите са важни, дискусиата за мястото на науката в нашата култура не е просто нещо конвенционално. Трябва да се обърне внимание не само на начина, по който науката и технологията са променили човешката околна среда — оттам — гледната точка на писателите; а и да се разгледат посланията, които идват обратно от литературата към науката. Писателите носят на науката свежестта и качеството на мисленето, които учените трябва да приветстват. Науката, от друга страна, носи на поетите и писателите — преминавайки през всички езици, — общи теми, които се вплитат в тъканта на съвременния ни свят. Теми, с които всички се сблъскват на определен етап, по-точно — резките и дълбоки промени, които донесе на обществото научният прогрес.

Затова е очевидно, че науката и литературата ще установяват диалог, който не е просто случайна среща. Проучванията от позицията на различни идеи и гледни точки носят полза, която би обогатила всички нас. Като събираме тези различни стремежи, а не ги изолираме в отделни сегменти, демонстрираме и единство на културата. Навярно най-конструктивният аспект на отвореността в днешно време е осъзнаването, че всичко, което правим, е част от цялото, и че разбирането на по-широката картина е абсолютно необходимо и за най-тесните специалисти. За да могат да си отговорят на множество въпроси, например: Как човечеството ще оцелее в главоломното състезание към по-добро бъдеще? Науката трябва правилно да разбере своето предназначение да служи на човека. Въпросът “как се превърнахме в консуматори” придобива все по-големи размери — дали това е предметът на съвременната литература? Кои ще бъдат героите на нашето време — откривателите или ползвателите? Със сигурност и учените, и писателите могат да отговорят. Всеки от тях описва действителността по свой начин, опитва се да разбере тайните на природата по свой метод. Навярно в еднаква степен осъзнават и движещата сила на мечтите, и математическата сложност на опитите да се улови поне част от красотата на природата. Литературата има важна роля в културната ситуация: трябва да се справи с предизвикателството да изрази търсенията и надеждите на нашето време със силата на емоциите и с мощта на знанието.

Нека да погледнем как някои съвременни унгарски автори интерпретират тази необходимост в произведенията си, които са станали достъпни за българските читатели чрез превода. Ще обобща накратко наблюденията си от моята практика за отношението на Ищван Вьорьош, Ласло Мартон и Петер Зилахи към все по-интензивното влияние на научните открития и факти върху работата на писателите и как тяхното образование се отразява на творчеството им. Най-характерната им обща черта е, че имат особено пристрастие към философията, както и към биологическите науки. Но тук няма да се спирам на въпроса за превеждането на философска и друга терминология, а ще дам примери от следните произведения в мой превод на български език: Ищван Вьорьош. Изповедникът на Швейк (2009); Ласло Мартон. Сенчеста главна улица (2007); Петер Зилахи. Три плюс 1 (2010).

Ищван Вьорьош (завършил унгарска и чешка филология) често създава творби, които са паралелни с някое негово научно изследване или идея. Самият той признава, че когато преподавал материала за смъртта на Ян Хус на кладата, написал новела по исторически източник. Или когато правил сравнение на творчеството на Ян Колар и Даниел Бержени, посветил разказ на тази тема, в който се говори за срещата на двамата поети в Буда.

Основата на романа му “Изповедникът на Швейк” е една пиеса. Но за написването ѝ Вьорьош използва идеите на чешкия философ Карел Кошик, който описва срещата на Йозеф К. и Швейк на Карловия мост. Вьорьош развива от позицията на собствените си инвенции темата за детството на Швейк, като много често повествованието му преминава в научна фантастика, например препратките към романа на Кафка “Метаморфозата”:

“... утринната светлина блесна в лилаво на гърба му, той разтвори крилата си и бавно

се издигна във въздуха. Още не се беше опитвал да лети. Мислеше, че не може.

Плясък на крила изпълни двора, обитателите на блока се изплашиха и като дърпаха пердетата, се взираха в страшния здрач. И тогава го видяха. Видя го госпожа Самса от прозореца на слугинската стая, където се беше оттеглила да спи, защото казваше, че не понася хъркането на съпруга си, видя го и Швейк от кухнята си, където все още гореше малко кандило, тъкмо пишеше стихотворение, че заминава за Африка и се оженва за горила, видяха го смаяните съседи, една осемдесетгодишна леличка се разплака, една слугиня запя псалми. Бавно и спокойно се издигаше нагоре. Размахът на двете му покривни крила надхвърляше метър и половина, по черния хитин пробягваха червени и сини отражения, копринените му крила работеха с бръмчене, висящото на тях вретеновидно бронирано тяло се издигаше, издигаха се тънките, подвити крачка, а напред стърчеше една изненадващо разумна глава. Макар че от нея изпъкваха играещите в лилава светлина фасетни очи, можеше да се познае, че това е Грегор, изчезналият Грегор, за когото говореха, че е станал свещеник, дори бил станал член на някакъв строг монашески орден. Това, което съседите виждаха сега, по-скоро потвърждаваше, отколкото опровергаваше тези догадки. Безспорно чудо беше, че Грегор лети.”

Философията винаги дава важна основа за литературните произведения на Вьорьош. В романа си в стихове “Хайдегер, пощенският служител” (2003) използва философията на Хайдегер и различни източници за него. Подобни примери са налице и в други негови оригинални творби, а претворяването им изправя по принцип преводача пред сложни научни асоциации.

Илюстрация за ролята на науката в произведенията на Ласло Мартон (завършил немска филология и социология) е романът му “Скривалището на Минерва”, където някои научни открития от началото и средата на XIX век (фотографията и хипотезата за изстиването на Слънцето) се сблъскват с други следствия и отзвучия на Просвещението — с неговата метафорична система за светлината или практиката на наблюдение на гражданите от страна на тайната полиция.

Според Мартон науката и научната мисъл е огромна вдъхновяваща сила за писателите. Колкото повече научни факти знаят писателите, толкова по-голямо пространство се разкрива за фантазията — за фикцията и за въображението. А в романа “Сенчеста главна улица” са използвани постиженията на унгарската социология между двете световни войни, дори в някои части текстът имитира по-важни произведения, например „Безмълвна революция“ от Имре Ковач, „Пъстра беднота“ от Золтан Сабо, „Буреносец“ от Геза Фея. Основната концепция на романа — “обективността на разказваческия произвол” според самия автор — не е нищо друго освен превод на научната таксономия на формалния език на епиката... Композицията при Ласло Мартон е стройна, дори най-сложните сюжетни връзки са така балансирани, че всичко е логически свързано в цялост от множество посоки и ефектът от написаното като че ли е много точно изчислен предварително.

“От опит може отново да се очаква силно роене на майски бръмбари, затова тази годи_на властите с особена грижа проверяват дали стопаните надлежно изпълняват законовата разпоредба по отношение на задължението за изтребване на майските бръмбари и отделно предупреждават и стопаните, и собствениците на чифлици с всички подръчни средства и по всякакъв начин, с всички сили да унищожават този изключително опасен вредител. Както е известно, усилията за събиране на вредителите са най-ефикасни в ранните утринни часове, когато бръмбарът неподвижно се е вкопчил в клоните и в издънките, така всеки унгарец, който стане по-рано от вредителя, ще предотврати едновременно с унищожаването на всяка женска продължаващото с години дъвчене на безброй ларви и опустошаване на корените в почвата, и с това не само ще окаже безценна услуга на народното стопанство, но ще допринесе и на общественото поле за прочистването на унгарската земя. Събраните бръмбари убиваме с вряла вода и чрез добавяне на мергелна почва приготвяме от тях тор или като ги изсушим и смелим, използваме така образувалия се отпадъчен продукт като фураж за домашни птици...”

Мартон и Вьорьош стоят доста близо един до друг по философските си обобщения и търсения, изразени по оригинален начин чрез таксономичното описание на животински видове, които се превръщат в литературни герои. А Петер Зилахи е изкушен от още повече науки. От биографичната му справка разбираме, че в университета е изучавал пет специалности:

философия, история, антропология, езиковедие, англистика. Сам признава, че отначало е искал да стане учен, а не поет или писател. Книгите му са пълни с научни факти и термини, които проверява многократно, преди да ги включи в произведенията си, черпи сведения от много източници. Когато пише “Последният прозорец-жираф” (прев. 2001) е във връзка с около десетина учени, с които непрекъснато съгласува наблюденията и заключенията си. В много от рецензиите за него в чужбина се говори, че книгата му може да се използва и като източник на информация. В повечето от есетата в “Три плюс 1” фактите отговарят на изискванията, например описанието как героят на разказа основава унгарска колония на Антарктида.

“Малко знаем за Есперанца. А пък на пръв поглед почти не се различава от което и да е градче в Алфьолд. Има кръчма, черква, гробище и колония пингвини. Портокаловожълти колиби на покрития със сняг залив Надежда. По скалите на брега лежат тюлени, на главната улица позират пингвини. Естествено разделение според законите на фотогенетиката. Кой не обича пингвините? Протягат човки. Колко сладко! Един милион деца от детската градина ситнят по брега и се гмуркат без учителки, на воля, като птици. Есперанца е сафари и Дисниленд. Пингвинът Адели, както малкото дете, не може да говори, по-скоро тича, отколкото върви, води го въодушевлението, междувременно се клатушка, един тананикащ си джобен голем, препъва се на всяка крачка, ако има в какво...”

...В аржентинските проспекти брегът на Антарктида е един умерено топъл летен ден с малки тюлени, които се гонят по ледените блокове. Останалите триста шестдесет и четири дни от годината са чиста случайност. Пингвините идват само да летуват. През зимата излятата върху прозореца вода замръзва във въздуха. Най-голямото животно, което прекарва тук цялата година, е не по-голям от сантиметър комар без крила. И човекът...

...Забелязах колко прилича морският слон на нашите сиви слонове. А буревестникът е същинска дропла. Пингвините лесно запълват липсата на птици, при това много по-успешно могат да се викат на двора с „пи-пи”. Пингвинът не може да отлети, снася по-големи яйца, отколкото кокошката, обаче от сутрешното кукуригане трябва да се откажем. Поради суровите атмосферни условия напомня на пътешественика на родината ни след татарското нашествие. По думите на Ади „няма тук цветя” и угарът е толкова голям, колкото не ни посрамва. Всичко необходимо за унгарското възкресение.

Издълбах върху един камък на брега: „Унгария не е била, а ще бъде”, а на скалите изписах с бели бивни името на града ни. Вечер блести красиво на полярната светлина.”

Авторът си задава въпроса какво означава в днешно време нещо да е научен факт и какво е значението на фактите, ако например ги сравним с възгледите от преди 30 или 100 години. За него е напълно излишно да споменава взаимното влияние между науката и художествената литература, то се подразбира. На практика въпросът е винаги един и същ — каква тежест има написаното и авторът може ли да пише. Може да се каже, че според многостранните си интереси Петер Зилахи е ренесансова личност. А с Ласло Мартон се родее по стремежа си към максимална прецизност на изложението.

Биха могли да се дадат безкрайно много примери от произведенията на тези писатели, доказващи необходимостта от разширяване и задълбочаване на диалога между авангарда на науката и художествената литература, който да ги обедини в по-висока култура. Важна задача на преводача е да предаде точно на родния си език научните описания, за което е необходимо освен добра подготовка по езика да притежава и познания в областта на най-важните научни дисциплини — а това е част от неговата култура.

Цитирана литература

ВЬОРЬОШ, Ищван. Изповедникът на Швейк. Прев. от унг. Ст. Хрусанова. С., Фондация “Изкуство срещу насилието”, 2009, с. 309.

ЗИЛАХИ, Петер. Три плюс 1. Прев. от унг. Ст. Хрусанова. С., “Ерго”, 2010, с. 57, 58, 61.

МАРТОН, Ласло. Сенчеста главна улица. Прев. от унг. Ст. Хрусанова. С., “Български писател”, 2007, с. 66-67.

РЕЦЕНЗИЯ ЗА КНИГАТА НА ЕЛЕНА ПАВЛОВСКА “ПРИОРИТЕТНИ НАУЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ. ПРОГНОЗИРАНЕ, ОТКРИВАНЕ И ОЦЕНКИ”
проф. дфн Желязко Стоянов

През последните десетилетия информационният подход към анализа на науката и на научното познание привлича все по-силно вниманието на научната общност не толкова към фрагментите на знанието, а към информационните потоци. Чрез автоматизираната обработка на документалните информационни потоци постепенно се създават проблемно ориентирани бази данни, които представляват модел на конкретна област на научното знание. При това документалните данни могат да се изследват на различни равнища: на равнището на информационните издания, на документите или на използваните термини.

Радостното е, че и български специалисти в тази важна област на научното познание се обръщат към тази проблематика. В този смисъл е и за отбелязване, а и за поощряване, интересът

към посочените проблеми на утвърдения изследовател на различни въпроси от сферата на научната информация, какъвто е доц. д-р Елена Павловска. Нейният интерес този път е изразен в нейната интересна и извънредно актуална книга на тема: „Приоритетни научни направления. Прогнозиране, откриване и оценка”.(1)

Доц. Е. Павловска прави сериозен обзор на използваните методи, които дават възможност на информационния подход да решава редица задачи с подчертано наукометричен характер. При това, отбелязва тя, сферата на прилагане и успешно използване на различните наукометрични методи е твърде широка. Тези методи могат да се използват и при определяне на публикационната активност на съответните автори, научни колективи и държави, и на степента на развитие на съответните научни направления, а и за оценка на тяхната актуалност. Именно очертаната ситуация налага създаването през 1993 г. в Берлин по време на поредната Международна конференция по библиометрия/наукометрия на едно Международно общество по наукометрия и инфометрия. Тази конференция се провежда веднъж на две години. Това международно общество налага мнението, че наукометричният анализ е един от възможните и действени подходи при оценката дейността на научните колективи, институти и отделни учени.

Сериозни центрове за подобни изследвания, сочи доц. Е. Павловска, се утвърждават чрез Института за научна информация (ISI) — САЩ, в Института за научна и техническа информация към Националния център за научни изследвания на Франция (INIST — CNPS), в Института по история на естествознанието и техниката на Руската академия на науките (РАН), в Руския институт за научна и техническа информация (ВИНИТИ) при РАН, в Централната библиотека на Научноизследователския център в гр. Юлих (Германия) и други.

Наукометричните изследвания са насочени към различни аспекти на научната дейност преди всичко в количествено отношение. Подобна дейност подпомага и процесите по структурирането на науката или на отделни отрасли на научното знание, тяхното развитие, разкриването на тенденциите в измененията и развитието на съответните научни направления.

Основен инструмент в наукометричните (библиометричните) изследвания са печатните библиографски указатели или първоизточниците — като правило периодичните издания. В наше време източници за информация са и натрупаните масиви от информация — главно множеството бази данни и други електронни ресурси. В зависимост от видовете и начините за представянните на данните, които се съдържат в тях, се появява и реализира и възможността да се извлича различна наукометрична информация.

Активно се развиват и съответните научни подходи, които разглеждат информационните

бази данни като своеобразна интелектуална „суровина”, като основа за провеждане на анализ и за обобщаване на сведенията, за разкриване на техните закономерности, за разработване на съответните препоръки за бъдещата научно-изследователска дейност. Подобни задачи се решават чрез обработване на огромните обеми от съвременните бази данни с помощта на сложни информационни системи, способни да анализират натрупаната информация, като се използват техническите възможности на съвременните компютри и на новите информационни технологии. По този начин познанието може да се издигне на качествено ново и по-високо ниво и най-важното — да се създават автоматизирани информационно-прогностични системи.

Защото е неоспорим факт, че една от най-бързоразвиващите се сфери на прилагане на библиометрични методи е прогнозирането на научно-технологичното развитие. Данните от наукометричните методи се използват както от научното съобщество, така и от органите на управлението и бизнеса. Те създават възможност да се анализира структурата на науката в комплекс с другите данни, които отразяват научната дейност. По този начин предоставят възможности да се описват текущото състояние и бъдещите вектори на развитието на световната наука, да се оценява резултатността от работата на учените, и най-вече — да се формира ефективна научна политика. В редица случаи те се използват и за формиране на научно-техническата политика, както и за вземане на решения за финансирането на отделни научни колективи и изследователски програми.

Доц. Е. Павловска описва един апробиран и доказал своята ефективност нов метод за оценяване развитието на научните направления и за откриване на техните перспективи, основан върху анализа на лексиката на проблемно ориентираната база данни. Нейното изследване демонстрира правилността на постановката, че е възможно да се оценява развитието на направленията в научните изследвания върху основата на анализа на динамичните характеристики на лексикалните единици в базите данни.

Предложеният метод за анализ на базите данни може да се използва от учените и изследователите благодарение достъпността и простотата на неговото приложение. Благоприятно условие за това е и широкото внедряване на персоналните компютри от учените, с възможността да се обменят масиви данни между различни информационни системи и персонални компютри. Посочената ситуация още повече ще ги убеждава в нуждата от регулярно общуване, ще съкрати времето за търсене на нужната информация.

В последно време, отбелязва доц. Е. Павловска, са актуални свършено нови концепции за предоставяне на информация от библиотеките. Осигуряването на читателите с нужните книги или с необходимата информация от базите данни не е единственият критерий за качеството на библиотечната дейност. Важно е да се знае и доколко ефективно библиотеките влияят върху крайните резултати от дейността на съответните висши училища, научноизследователски институти или фирми, в чиито рамки тя функционира. Разбира се, най-качествена картина за състоянието на съответното научно направление може да се получи при добре съгласувано взаимодействие на библиотеките с учените и специалистите.

Сферата на научните проблеми, чието решаване се нуждае от постоянното усъвършенстване на информационната инфраструктура на науката, се разширява непрекъснато. Само чрез прилагането на най-новите технологии, пише доц. Е. Павловска, чрез добре настроената система за информиране за електронните информационни ресурси и използването на специални методи за изследване, които създават нови възможности за анализ и оценка на научното знание и научната дейност ще се създават оптимални възможности за тяхното положително решаване.

---

1) Павловска, Елена. Приоритетни научни направления. Прогнозиране, откриване и оценки. С., Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2010, 150 с.

ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА
НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

**„ПЪТЯТ НА КОПРИНАТА НА ИКУО ХИРАЯМА – КРЪСТОПЪТ НА КУЛТУРИ
В ОБЕЩАНИЕ ЗА МИР”**

На 10 ноември 2011 г. в централната сграда на БАН беше открита изложбата „Пътят на коприната на Икуо Хираяма – кръстопът на култури в обещание за мир” под патронажа на Н. Пр. посланика на Япония в Република България, господин Макото Ито.

Организатори на изложбата бяха Центърът „Икуо Хираяма”, София, Културната фондация с музей на Икуо Хираяма ”По пътя на коприната”, Камакура — Токио — Хокуто и Българската академия на науките. Участваха учениците от двете български училища за изкуство и културен диалог „Икуо Хираяма” в София и Варна, и детският радиохор на БНР.

В рамките на инициативата Българската академия на науките, Фондацията “Икуо Хираяма”, Япония, и Центърът “Икуо Хираяма”, България, подписаха споразумение за сътрудничество. Споразумението предвижда трите страни да работят в полза на културното наследство на двете страни, в подкрепа на високотехнологичните и академичните изследвания на младите учени, за популяризирането на световните забележителности и паметниците на културата сред младото поколение и др.

28 млади учени и докторанти от БАН участваха в конкурса за оригинално блиц представяне на научна разработка, организиран от Българската академия на науките и Центъра “Икуо Хираяма”. Участниците в конкурса направиха презентации и комисия определи победителите в конкурса от предварително допуснатите до финалния етап шест разработки на млади учени и шест разработки на докторанти.

Специално за откриването пристигна културна делегация от Япония, водена от госпожа Мичико Хираяма, директор на Музея за Пътя на коприната “Икуо Хираяма” с фондация, съпруга и продължител на делото на Икуо Хираяма. Изложбата беше посветена на Деня на народните будители 1 ноември и на 81-годишнината от рождението на Икуо Хираяма, с поклон пред японската нация, преодоляваща скръбта по загиналите и изчезналите хора и щетите от безпрецедентното земетресение от 11 март 2011 г.

ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

„СЕРВИЗНА РОБОТИКА 2011”

На 30 ноември 2011 г. беше открита изложба, съпътстваща националната конференция „Сервизна роботика 2011”, организирана в рамките на Европейската седмица на роботиката.

Европейската седмица на роботиката има две основни цели: подобряване на сътрудничеството между индустрията и академичните среди и повишаване на общественото възприемане на Европейската роботика. В рамките на инициативата са организирани 340 мероприятия на 125 институции от 17 европейски страни, показващи важната роля на роботиката в Европа.

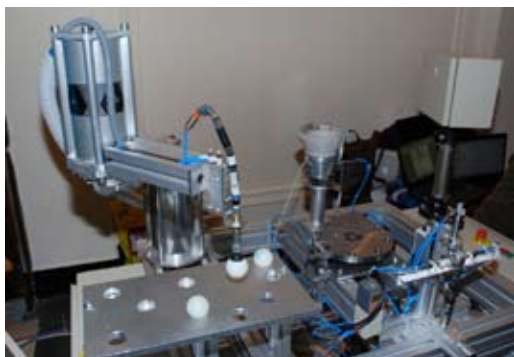
Институтът по системно инженерство и роботика на БАН, като един от основните научни центрове по роботика в България, е организатор на мероприятиято.

В изложба са представени иновативни експонати като:

РОБКО 11 — интелигентен модулен сервизен мобилен робот. Той ще „живее” в дома на самотни възрастни хора и ще ги подпомага през цялото денонощие. Ще може да им напомня кога да си вземат лекарствата, ще им сервира храна и напитки, ще включва електронните уреди, ще алармира при евентуално влошаване на техните здравословни показатели и ще се свързва с лекуващия им лекар, близки и роднини или с бърза помощ.

РОБКО Феникс — учебен антропоморфен робот; робот играещ футбол; робот за автоматично пробиване на кости

в ортопедичната хирургия; сумо робот и робот следящ линии; четирироторен мини робот-хеликоптер; симулатор за шофиране DriveFreeZ; интерактивно канале, разказващо приказки; безжична система за комуникация с мишка и др.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2011)

Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

1 декември

115 г. от рождението на ПЕТКО ГРУЕВ СТАЙНОВ (01.12.1896—25.06.1977), композитор и общественик.

Редовен член (1941).

4 декември

35 г. от смъртта на КРЪСТЮ ЖЕЛЯЗКОВ ДОБРЕВ (09.09.1903—04.12.1976), икономист, обществено-политически и държавен деец.

Член-кореспондент (1967).

6 декември

125 г. от рождението на ГЕОРГИ СТЕФАНОВ ХЛЕБАРОВ (06.12.1886—30.03.1968), животновъд.

Академик (1952).

7 декември

5 г. от смъртта на ЛЮБЕН БОРИСОВ БЕРОВ (06.10.1925—07.12.2006), макроикономист, държавник.

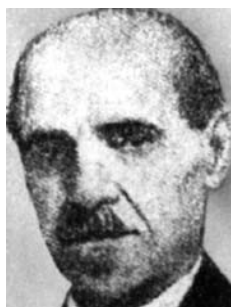
Член-кореспондент (1997).

9 декември

80 г. от смъртта на СТЕФАН ГЕОРГИЕВ КАРАДЖОВ (20.03.1858—09.12.1931), финансов и банков деятел.

Действителен член (1900).

10 декември
60 г. от смъртта на НИКОЛА АНТОНОВ КЪРДЖИЕВ (24.07.1863—10.12.1951), агроном, кооперативен деец.
Действителен член (1902).

11 декември
100 г. от смъртта на ХРИСТО ГРУЕВ ДАНОВ (27.07.1828—11.12.1911), книжовник, книгоиздател, публицист и библиограф.
Дописен член (1881), почетен член (1900). Дарител на БАН.

13 декември
40 г. от смъртта на БОЙЧО БОЙЧЕВ БОЙЧЕВ (12.06.1902—13.12.1971), ортопед-травматолог.
Член-кореспондент (1961).

14 декември
35 г. от смъртта на ДЮЛА НЕМЕТ (02.11.1890—14.12.1976), унгарски езиковед-тюрколог.
Чуждестранен член (1952).

14 декември
60 г. от рождението на ВЕЖДИ ЛЕТИФ РАШИДОВ (14.12.1951), скулптор.
Член-кореспондент (2004).

16 декември

20 г. от смъртта на МИНКО СЛАВЧЕВ МИНКОВ (19.12.1922—16.12.1991), инженер-геолог.

Член-кореспондент (1984).

21 декември

70 г. от рождението на ПЕТЪР ЙОРДАНОВ ВЕЛИНОВ (21.12.1941), радиоинженер-космофизик и геофизик.

Член-кореспондент (2004).

24 декември

15 г. от смъртта на ДИМИТЪР СИМЕОНОВ АНГЕЛОВ (02.02.1917—24.12.1996), историк-медиевист и византолог.

Академик (1979).

24 декември

120 г. от смъртта на НИЛ АЛЕКСАНДРОВИЧ ПОПОВ (28.03.1833—24.12.1891), руски литературовед и библиограф.

Чуждестранен член (1884).

25 декември

10 г. от смъртта на ЛЮБЕН НИКОЛОВ ТОНЕВ (30.03.1908—25.12.2001), архитект-урбанист, общественик.

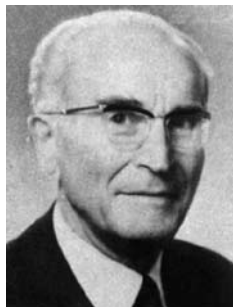
Член-кореспондент (1947).

26 декември

115 г. от рождението на **ГЕОРГИ СТЕФАНОВ НАДЖАКОВ** (26.12.1896—24.02.1981), физик, общественик.

Редовен член (1945). Подпредседател (от 1957 зам.-председател) на БАН (1947—1959).

28 декември

40 г. от смъртта на **ДРАГОМИР МАТЕЕВ МАТЕЕВ** (12.05.1902—28.12.1971), лекар-физиолог, общественик.

Член-кореспондент (1961).

28 декември

30 г. от смъртта на **ТОНЧО ПЕТРОВ РАДЕВ** (27.09.1898—28.12.1981), ветеринарен лекар, физиолог.

Член-кореспондент (1952).

30 декември

85 г. от рождението на **АНАТОЛИЙ АЛЕКСЕЕВИЧ ЛОГУНОВ** (30.12.1926), руски ядрен физик.

Чуждестранен член (1979).

31 декември

75 г. от рождението на **ЕЛЕК СИЛВЕСТЕР ВИЗИ** (31.12.1936), унгарски медик, неврофизиолог.

Чуждестранен член (2003).

31 декември

10 г. от смъртта на **ГЕНЧО ДИМИТРОВ ПИРЪОВ** (24.11.1901—31.12.2001), психолог и педагог.

Член-кореспондент (1958).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**

ДИМИТРОВ., Ангел Симеонов. Раждането на една нова държава. Република Македония между югославизма и национализма / Ангел Симеонов Димитров. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 579 с. ; Резюме на англ. ез. с. 575-579 ; Бележки под линия ISBN 9789543224562

System number [000190963]

Историята лесно може да бъде превърната в мит. Трудно е зад мита да видим реалностите на миналото. Това ни помага да направим изследването на Ангел Димитров. Книгата има два центъра. Първият е разположен в историята на съвременността и анализира разпадането на Югославия и обстоятелствата, при които Република Македония се превръща в независима държава. Другият насочва вниманието към сложния, противоречив и моделиран отвън път към македонската държавност.

В това първо по своя интегрален исторически подход изследване на произхода на съвременната македонска държава авторът не оставя без отговор и най-сложните въпроси за нейния образ и перспективи на развитие, за състоянието на историческата приемственост, за взаимоотношенията между историята и политиката. Тази книга ни помага да разберем не само миналото, но и настоящето. Защото ни предлага анализ колкото на младата македонска държава, толкова и на българската национална драма.

АНЧЕВА, Деница Димитрова. Русенският балет и Асен Манолов : Подстъпи, формиране, развитие / Деница Димитрова Анчева. — София : БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 450 с. : сн. материал ; Бележки под линия ; Библогр. с. 293-430

ISBN 9789548594271

System number [000195259]

Целта на изследването е да се възстанови една епоха, свързана със създаването на балетното изкуство в Русе и с неговия “златен период” в творчеството на хореографа Асен Манолов, да се изведат различни тенденции и да се потърсят съпоставки и с другите балетни групи в страната. Хронологичните рамки обхващат близо един век — от края на 60-те години на XIX век до края на 60-те години на XX век.

БЪЛГАРСКИЯТ театър между двете световни войни на ХХ век : Т. 4. / Николай Йорданов и др. — София : БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 528 с. : фотогр. ; Индекс с. 514-518 ; Рез. на англ. с. 524 ; Библиогр. с. 519-522
ISBN 9789548594257

System number [000175518]

Изданието обхваща годините между двете световни войни на ХХ век, в които българският театър се утвърждава като художествена практика, а в по-големите градове интензивно се развива професионален театрален живот. Предлагат се няколко ракурса към театралната дейност: през призмата на културната политика на държавата и развитието на театралната мрежа в страната, през анализа на българската и преводната драматургия, през представянето на най-ярките режисьорски и актьорски фигури.

БОГОМИЛОВА, Нонка. Религията и човешката същност / Епистемологически възли в понятието "религия" / : Дис. / Нонка Богомилова Тодорова. — София : БАН. Институт за философски изследвания, 2008. — 401 с. + Прил. автореф. 66 с. ; Библиогр. с. 380-401

ISBN 9789543223398

System number [000127488]

В монографията е реконструиран културно-теоретичният облик на понятието „религия“, който се формира от основни фигури на философи и теолози, приемащи „човека“, „човешката същност“, „човешката природа“ като концептуално ядро на своя подход към нея. В тази концептуално-хронологична верига (от последната четвърт на XVIII до последната четвърт на XX в.) са включени различни културно-философски направления: т.нар. спекулативна философия — трансценденталният идеализъм (И. Кант), „обективният“ идеализъм (Г. В. Ф. Хегел); романтизмът — „сентименталната теология“ на Ф. Шлайермахер; философската антропология на Л. Фойербах; историческият материализъм на К. Маркс; „разбиращата“ социология на М. Вебер; философско-историческата интерпретация на А. Тойнби; психоаналитичният подход на З. Фройд и еволюцията му у Е. Фром; екзистенциалистският тип „теология без Бог“ на П. Тилих. В контекста на тези фигури и методи са разгледани в сравнителен план и подходите на редица други философи на религията, религиозни философи и философстващи върху религията хуманитаристи като: Ф. Ницше, С. Киркегор, А. Бергсон, Ж.-Ж. Русо, М. Бубер, Г. Зимел, Н. Бердяев, П. Бъргър и др. Така понятието „религия“ се осмисля и обвързва с понятието и разбирането за човешката природа, за същността на човека като методологична матрица, като оптика към подбран историко-философски материал и на тази основа се предлага типология на съответни познавателни модели.

БОРИСОВА-МАРИНОВА, Кремена Георгиева. Различия по пол в равнищата на икономическа активност в България / Кремена Георгиева Борисова-Маринова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 212 с. : с ил. ; Резюме на англ. ез. с. 211 ; Бележки по линия ; Библиогр. с. 208-210

ISBN 9789543224067

System number [000195613]

В изследването се разглежда диференциацията по пол при процесите на икономическа активност и заетост на населението през последните няколко десетилетия. Разглеждат се същността и мястото на връзката между признаците икономическа активност и пол в използваната методологическа схема за изследване на работната сила. Анализират се дългосрочните изменения на различията по пол в равнищата на икономическа активност в

развитите европейски страни и се определят особеностите на страните от Източна Европа, в т.ч. и в България, по отношение на равнищата на икономическа активност сред мъжете и жените. Изследват се различията по пол в равнищата на икономическа активност и в равнищата на заетост в нашата страна през периода 1985—2001 г. в категориите на пет демографски и социални признака (възраст, семейно положение, етническа група, равнище на образование и местоживееене). Направен е сравнителен анализ на различията по пол между коефициентите на икономическа активност и на заетост в България през посочения период. Избраните за изследване социално-демографски признаци са ранжирани според силата на диференциращото им въздействие върху различията по пол при коефициентите на активност и заетост. В изследването са използвани данни от трите преброявания на населението у нас през периода 1985—2001 г. и от анкетата на НСИ „Заетост и безработица“ за различни години в рамките на периода 1993—2007 г. За международните сравнения на показателите е използвана информация от Евростат на основата на общата за страните от ЕО анкета върху работната сила, както и от публикациите на Международната организация по труда през разглеждания период. Монографията е предназначена за специалисти и изследователи, за компетентните държавни органи на национално и регионално равнище, за институции, експерти и НПО, за преподаватели и студенти, както и за всеки читател, който се интересува от проблемите на работната сила в съвременния период.

БОРИСОВА-МАРИНОВА, Кремена Георгиева. Режимът на възпроизводство на населението в България и отражението му върху предлагането на работна сила (2005 - 2030) / Кремена Борисова-Маринова, Станислава Моралийска-Николова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 334 с. : с фиг. ; табл. ; Библиогр. 197-200

ISBN 9789543224289

System number [000195648]

В предложеното изследване се изучават бъдещите тенденции на развитие на потенциалната работна сила в България и на изменение на нейните основни демографски характеристики. За сравнение и с цел да се илюстрира гамата от различни възможни сценарии на развитие на работната сила през прогнозния период са избрани 9 европейски страни. Разглежда се влиянието на стесненото демографско възпроизводство през последните няколко десетилетия, както и на изменението на равнищата на икономическа активност

върху предлагането на работна сила през прогнозния период. Направен е международен сравнителен анализ както на режима на възпроизводство на населението, така и на равнището на икономическа активност в България и избраните европейски страни през базовия период. Страните са ранжирани и групирани според размерите на индикаторите за възпроизводство на населението и за равнище на икономическа активност през 2008 г. Направен е международен сравнителен анализ на бъдещото развитие на работната сила в избраните страни за периода до 2020 г. Разработени са два сценария на развитие на работната сила в България до 2030 г. — при неизменно и нарастващо равнище на икономическа активност.

ВИСЦЕРАЛНА хирургия. Хирургия на ендокринните жлези : Т. 10. / Под ред. на Т. Сечанов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 172 с. : с ил. ; Библиогр. с. 164-169
ISBN 9789543223985
System number [000182803]

В ръководството са разгледани най-новите промени в клиничния подход към пациентите с ендокринни заболявания, подлежащи на хирургично лечение, както и значителният напредък във фундаменталните научни познания за ендокринните тумори. Описани са индикациите за паратиреоидектомия при болни с първичен хиперпаратиреоидизъм и хирургични достъпи, при които все повече се налага селективният подход. Подробно са разгледани етиологията, патогенезата, клиниката, изследванията, диагнозата и диференциалната диагноза, оперативното и консервативното лечение при заболявания на щитовидната жлеза, надбъбреците и др. Описани са миниинвазивният подход и ендоскопският достъп. Монографията е ценен справочник за хирурзи, студенти и специалисти в областта на висцералната хирургия.

ВЪЛЧЕВ, Петко. Картофи. Откриване, проучване, отглеждане, семепроизводство / Петко Вълчев. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 430 с. : с ил. ; Резюмета на англ. и рус. ез. ; Библиогр. с. 393-397

System number [000176750]

В първата част на монографията се проследяват проучванията за картофите от откриването им до наши дни. Обсъждат се спорни въпроси, свързани с възникването и еволюцията на картофите, произхода на европейските дългодневни сортове, храненето на растението и връзката му със сорта и екологията. Приложен е снимков материал, онагледяващ физиологичните смущения по растенията, болестите, вредителите и преносителите на вирусите по картофите. Предлагат се подобрени лабораторни и полски методи за оценка на биологичните и стопанските качества на картофите. Във втората част се разглеждат екологичните условия в планините на България и връзката им с преносителите на вирусни инфекции по растенията — листните въшки. Представена е химическа и физическа оценка на почвите, ползвани в направените проучвания. Посочени са и подходящи сортове и подобрени технологии за производство на безвирусни посадъчни клубени. Монографията е предназначена за научни работници, агрономи и производители на картофи.

ГЕОРГИЕВ, Минчо. Старобългарска медицина / Минчо Георгиев. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 180 с. ; Резюме на англ. ез. с. 177-178 ; Библиогр. с. 168-176

ISBN 9789543224128

System number [000195543]

Изследването предлага един цялостен поглед върху средновековните славянски и в частност български знания за човешкото тяло, неговите болки и начините за изцеляването им. Оцелелите до днес в средновековни ръкописи медицински рецепти и методи са разгледани в широкия контекст на представите за човешкия организъм, властващи през Средновековието. В книгата е дадена методология за анализ на средновековното медицинско познание и неговата специфика и представлява интерес както за медиависти, езиковеди, така и за лекари и широк кръг читатели.

ГЕЦОВ, Петър Стефанов. Полунатурно контуриране на системи за управление полета на летателните апарати / Петър Стефанов Гецов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 201 с. : с ил. ; Библиогр. с. 192-201

ISBN 9789543224593

System number [000195758]

В книгата са решени следните основни задачи: разработване и систематизиране на математически модели на обекта за управление, който е безпилотен самолет (БС); синтезиране на контурите за управление на БС и дефиниране на функциите, а от там и структурата на бордовата микропроцесорна система; създаване на реални и формални полунатурални модели на системата на самолет – автопилот и използването им при полунатуралното конструиране; формализиране дейността на човека-оператор и изследване на

дейността му при управление на БЛА; провеждане на реални летателни експерименти при определяне на структурата на бордовата навигационна система и алгоритъма за конструирането и изследването на системата за управление.

ГРЪДНА хирургия. Гръден кош, бял дроб, медиастинум : Т. 7. / Под ред. на проф. Данаил Петров. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 306 с. : с ил. ; фиг.

ISBN 9789543224296

System number [000176746]

Разгледани са образните и инвазивните методи за диагностика. Представени са патогенезата, епидемио-логията, клиниката, диагностиката и хирургичното лечение при заболявания на белия дроб, медиастинума и гръдната стена, както и показанията за видео-асистирана гръдна хирургия и белодробна трансплантация. Монографията е ценен справочник за хирурзи, студенти и специалисти в областта на гръдната хирургия.

ДЕТСКА хирургия : Т. 13. / Ред. Огнян Г. Бранков и др. София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 303 с. : цв. ил. ; 85 фиг. ; Библиогр. с. 303

ISBN 9789543223718

System number [000186473]

Настоящият учебник по детска хирургия под съставителството и редакцията на проф. д-р Огнян Бранков, се базира на най-съвременните научни и практически постижения в тази област. Авторският колектив от изтъкнати български детски хирурзи отразява и своя богат практически опит в диагностиката и лечението на детско-хирургичните заболявания. В отделни глави се разглеждат травматичната болест, солидните злокачествени тумори, пренаталната диагноза и феталната хирургия, ехинококозата и гнойните заболявания на меките тъкани и костите. Подробно са

обхванати хирургичните заболявания на шията, гръдния кош и белия дроб, храносмилателния тракт и коремните органи. Особено внимание е отделено на вродените аномалии и малформации при новороденото. В специален раздел водещите специалисти се спират на актуални проблеми, свързани с анестезията, реанимацията и интензивното лечение в детската възраст. Детска хирургия е адресирана към широк читателски кръг от студенти, специализанти, хирурзи, педиатри и общопрактикуващи лекари.

ДИМИТРОВ, Ангел Симеонов. Раждането на една нова държава. Република Македония между югославизма и национализма / Ангел Симеонов Димитров. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 579 с. ; Резюме на англ. ез. с. 575-579 ; Бележки под линия ISBN 9789543224562

System number [000190963]

Историята лесно може да бъде превърната в мит. Трудно е зад мита да видим реалностите на миналото. Това ни помага да направим изследването на Ангел Димитров. Книгата има два центъра. Първият е разположен в историята на съвременността и анализира разпадането на Югославия и обстоятелствата, при които Република Македония се превръща в независима държава. Другият насочва вниманието към сложния, противоречив и моделиран отвън път към македонската държавност.

В това първо по своя интегрален исторически подход изследване на произхода на съвременната македонска държава авторът не оставя без отговор и най-сложните въпроси за нейния образ и перспективи на развитие, за състоянието на историческата приемственост, за взаимоотношенията между историята и политиката. Тази книга ни помага да разберем не само миналото, но и настоящето. Защото ни предлага анализ колкото на младата македонска държава, толкова и на българската национална драма.

ДИМИТРОВА, Елица Куздова. Промени в раждаемостта в България - поведенчески и ценностни измерения / Елица Димитрова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 207 с. : с фиг. ; табл. ; Библиогр. с. 192-202

ISBN 9789543224470

System number [000180847]

Главната цел на изследването е да проучи начина на протичане на съвременния фертилен преход в българското общество като част от Втория демографски преход чрез проследяване на неговите поведенчески и ценностни измерения. Основната хипотеза в изследването е, че кризисните социално-икономически условия и променящите се фамилни ценности довеждат до демографски резултати като ниска раждаемост, релативизиране на връзката между раждане на дете и сключване на брак, както и постепенното налагане на модела на “късната раждаемост”.

ДОНЧЕВА-ПЕТКОВО, Людмила Иванова. Средновековни кръстове-енколпиони от България (IX-XIV в.) / Людмила Дончева-Петкова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 734 с. : с ил. + [8] л. прил. (сн.) ; Показ. на селищните имена с. 334-336 ; Каталог с. 339-493 ; Библиогр. с. 494-508

ISBN 9789543223855

ISBN 9789549472066

System number [000178787]

В книгата са засегнати въпросите за възникването на кръстовете, за тяхната символика и функции. Направена е прецизна класификация, като те са разделени по материал, форма, начин на изработване и иконография.

Трудът е снабден с прецизен каталог, в който е описан и илюстриран всеки кръст като общият им брой е 1350.

ЖЕКОВА, Ветка. Промени в брачността и раждаемостта в България / Ветка Жекова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 121 с. : с ил. ; Резюме на англ. ез. 121 ; Библиогр. с. 119-120

ISBN 9789543224043

System number [000178582]

В книгата са представени основните понятия и индикатори за изучаване на брачното поведение. Направен е анализ на тенденциите в развитието на брачността в България в сравнителен европейски план, като е отразена спецификата на промените в раждаемостта и семейството, определящи брачното и репродуктивното поведение на нашето население.

ИВАНОВА-НАЙБЕРГ, Даниела. Съставът за народни танци като културно явление в България / Д-р Даниела Иванова-Найберг ; Науч. ред. Горица Найденова, ред. Гари Найберг и Питър Липман ; Худ. Юлия Димитрова. — София : Марс 09, 2010. — 476 с. : рис. + фотогр. ; Резюме на англ. ез. с. 466-474 ; Библиогр. с. 401-414 ISBN 9789542925045

System number [000195243]

Книгата разглежда етапите, в които се създава и развива българският модел „танцова група/състав“ и техните променящи се обществено-политически и културни контексти. Проследява се приемствеността между стария селски фолклорен танц и съвременната му сценично ориентирана версия; как и какво точно се „традира“ (предава и приема); кои са действащите лица в този процес и в какво се изразява техният културен смисъл.

КАНАЗИРСКИ, Милко Манолов. Околорудни хидротермални изменения на скалите : Физикохимични акценти / Милко Манолов Каназирски. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 254 с. : с ил. ; Библиогр. с. 251-254

ISBN 9789543223633

System number [000183632]

В изследването са изложени основните постижения на световно-известната физикохимична петроложка школа на руския академик Дмитрий Сергеевич Коржински. Анализирани е теоретичната база на приетите генетични класификации в метасоматичната петрология. Подробно са разгледани главните метасоматични формации и съответстващите им околорудни изменения. Показани са възможностите на физикохимичния анализ на минералните парагези, както и на експерименталното и численото моделиране на минерални равновесия и на метасоматични зоналности. За първи път се привеждат данни от изучаването на кристалохимичния аспект на метасоматичните процеси. Книгата може да служи като учебно пособие при курса по специалността “Околорудни хидротермални изменения на скалите” в Минно-геоложкия университет “Св. Иван Рилски” — София, и в Геолого-географския факултет при Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Тя би могла успешно да се ползва от специалисти и геолози, изследващи метасоматизма и връзката с орудяванията в находища на полезни изкопаеми в страната ни и в чужбина.

КУЮМДЖИЕВ, Александър Стоянов. Стенописите в църквата "Свети Никола" в град Елена / Александър Стоянов Куюмджиев ; Фотогр. Георги К. Линков ; Прев. Светлана А. Лазарова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов ; БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 153 с. : с ил. ; Списък на ил. 147-154

ISBN 9789543223589

ISBN 9789548594264

System number [000183608]

В книгата се проучват интересните възрожденски стенописи от църквата "Св. Никола" в град Елена, за чиято атрибуция и датировка

има много спорове в литературата. Текстът започва с детайлен библиографски преглед, в който са изложени многобройните хипотези и легенди, свързани с църквата. Критичното отделяне на известните факти от съществуващите митове, както и някои нови исторически сведения и стилови паралели, позволяват стенописите да бъдат окончателно атрибуирани на двама светогорски зографи, носещи имената Давид и Яков. Приведени са неизвестни досега примери от тяхното творчество, сред които се открояват преди всичко стенописите от католикона на Бигорския манастир. Предложена е и аргументирана хипотеза за датирането на стенописите в еленската църква, разгледан е и приносът на местните майстори Йоан Попович и Йордан Михов. Атрибуирани са иконите от иконостаса на църквата, дело на един от най-именитите светогорски зографи - Никифор от Карпениси. Отделна част е посветена на иконографската програма на стенописите, в която се посочват някои допълнителни доводи за творческата обвързаност на Давид и Яков с Хилендарския манастир на Света гора. Книгата представлява интерес преди всичко за специалисти изкуствоведи от балканските страни и изследователи на светогорската живопис, както и за историци, реставратори и по-широк кръг читатели, интересувани се от българската възрожденска култура.

КЪДРЕВА, Кина Христова. Вълшебната призма или за приказката, фантазията, съвременната детска литература и детето през ХХI век / Кина Къдрева. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 368 с.

ISBN 9789543223893

System number [000180877]

„Вълшебната призма” е книга за приказката като феномен на словестното изкуство. Тя е книга за детската литература, за отношението фолклор-литература, за фантазията, за творчеството и изграждането на личността на детето. Тя е низ от споделени мисли и опит — мозайка, вплитаща теория и практика в подхода към етичното и естетичното в литературния поток и литературното творчество за деца. Книгата е опит за вникване в една деликатна материя от друг ъгъл, през който авторката търси истините за изкуството и изграждането на личността на детето от ХХI век.

МАРКОВА, Мария Кирилова. Храна и хранене: между природа и култура Мария Кирилова Маркова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 334 с. : сн. материал ; Резюме на англ. ез. с. 333-334 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 314-332 .

ISBN 9789543224623

System number [000195558]

Книгата разглежда по нов начин в българската етнология нашето традиционно и ежедневно хранене. Храните се анализират според начина на придобиване на суровините им, според сензорната класификация на продуктите им и конкретната кулинарна технология. Изследвани са връзките на същинската консумация с културните ограничения и физиологичната необходимост, новаторски са интерпретирани бинарните категории на нечистото и чистото.

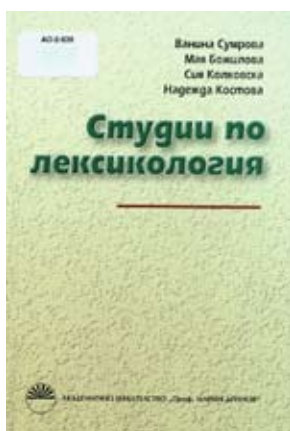
СЛАНИКОВ, Иван Петров. Нищото, наречено смърт : Т. 1. Актуализмът - философия на безсмъртието / Иван П. Слаников ; Предговор Димитър П. Станков. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 372 с. ; Резюме на англ. ез. с. 366-368
System number [000175384]

Човешкото съществуване е свързано с осъзнаване не само на живота, но и на смъртта. Монографията има за цел да обхване в пълнота един фундаментален и вечен философски и екзистенциално-психологически проблем. Първият том въвежда в темата, изяснява нейното общо светогледно значение, анализира я в системата от основни духовни приоритети и най-вече във връзка с цялостния смисъл на живота.

СТАТЕЛОВА, Розмари Константинова. Чуждата култура отблизо : Актуални музикални практики на сърбите в двукултурната област Лужица в Германия / Розмари Константинова Стателова. — София : БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 318 с. : с ил. + сн. материал ; Резюме на англ. ез. с. 313-318 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 303-312
ISBN 9789548594226

System number [000193841]

Изследването е резултат от десетгодишното етномузиколожко-антропологично проучване на автора. В книгата се разказва за срещите ѝ със сърбите и с техните актуални музикални практики, централни сред които са песните — пеене любителско и професионално, индивидуално и групово/колективно, пеене от деца, от младежи и от възрастни. Особеното внимание към музикалното творчество за деца и към сербската народна песен се съчетава с вглеждане в съдбите и възгледите на изявени музикални дейци. Специално място е отделено на сербозичната популярна музика, разгледана е и връзката между сербската музика и медиите.

СТУДИИ по лексикология / Ванина Сумрова и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 309 с. ; Библиогр. с. 299-302
System number [000182799]

ISBN 9789543222740

Предлаганите в сборника студии са предназначени за специалисти и слависти с научни интереси в областта на лексикологията, лексикалната семантика и терминологията.

ТАСЕВ, Александър Петров. Статистически времеви редове на външнотърговския стокообмен на България, 1986-2006 г. : Т. 1-2. / Александър Петров Тасев. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011.

494 с. : с ил. ; — 470 с. : с ил.

ISBN 9789543224319

ISBN 9789543224342

System number [000197426]

System number [000197431]

След 1991 г. статистиката на външната търговия на България се хармонизира с европейските и световните стандарти. Публикуваната в изданието база данни от статистически времеви редове и резултатите от изчисленията, свързани с тях са единствени по рода си. Те отразяват адекватно реалните тенденции в динамиката на

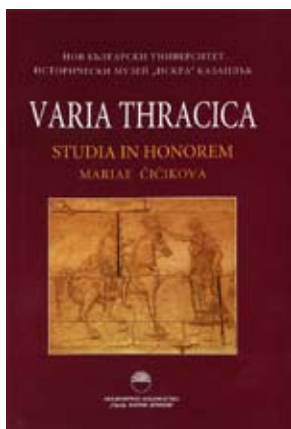
външнотърговския стокообмен (ВТС) на България преди и след 1991 г. Поради големия обем информация съдържанието е представено в два тома и включва ВТС за посочения период, както и ВТС по регионални общности и страни.

ТОМОВА, Илона. В огледалото на различието: здравен статус и достъп на ромите до здравеопазване / Илона Иванова Томова, Станислава Емилова Моралийска-Николова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 339 с. : с фиг. ; табл. ; Библиогр. с. 330-334

ISBN 9789543224371

System number [000195621]

В книгата са представени резултатите от международното сравнително изследване на здравния статус и достъпа на ромите до здравеопазването, проведено в България, Гърция, Испания, Португалия, Румъния, Словакия и Чехия през 2008-2009 г. Изследването е иницирано от Фондация "Секретариат на хитаните в Испания" и е финансирано от Европейската комисия по програма "Обществено здраве".

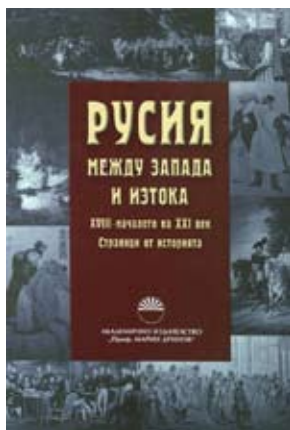

ХРИСТОВО, Наталия. *Varia Thracica. Studia in honorem Mariae Iivikova* : [Юбилеен сб.] / Състав. доц. д-р Наталия Христова, гл. ас. д-р Михаела Алексиева. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 303 с. : 1 л. портр. ; илл. ; Резюме на англ. ез., нем. ез. ; Библиогр. след всяка тема в сб.

ISBN 9789543224142

System number [000191016]

Настоящият том е посветен на 85-годишния юбилей на Мария Чичикова – един от водещите преподаватели и дейни участници в изграждането на департамент „Средиземноморски и Източни изследвания" в НБУ. В него са публикувани изследвания на нейни колеги и ученици. Има и изчерпателна библиография на видната археоложка.

РУСИЯ между Запада и Изтока XVIII — началото на XXI век. : Страници от историята. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 404 с. : Рез на англ. ез. 404 с.

ISBN 987-954-322-438-8

System number[000194973]

Включените в сборника статии на учените от Института за исторически изследвания, БАН и Института по руска история, РАН предлагат оригинална интерпретация на идеите и реалните постижения на руската и съветската дипломация през един продължителен период от руската история.

ЦЕНОВА-НУШЕВА, Миглена. Пекинската опера дзин дзю / Миглена Ценова-Нушева ; Науч. ред. Клер Леви, Розалия Бикс ; Коректор на кит. термини Мария Маринова. — София : Амадеус принт, 2010. — 387 с. : с ил. ; Речник с тълкувания с. 296-321 ; Таблици ; Муз. примери ; Библиогр. с. 322-345

System number[000195353]

ISBN 9789549897210

Цел на изследването е да се представи задълбочена картина на явлението Пекинска опера. Авторката извежда предпоставките за възникването на жанра, свързани с древнокитайската култура, митология, история, системата от ритуали, както и с древнокитайските концепции за устройството на света, за музиката и за свързаността на изкуствата. Самото осмисляне на природата на жанра е направен по пътя на разкриването на отделните компоненти, отличаващи се

с относителна самостоятелност. Вниква се в начина, по който отделните компоненти (музика, език, драматургия, изобразителни похвати, актьорско майсторство, педагогика, танц и др.) се подчиняват на общи за жанра закони.

ЦЕПЕНКОВ, Марко К. Македонски народни приказни : Кн. 5 / [Собирач] Марко К. Цепенков ; Приред. Кирил Пенушлиски. — Скопје : Матица македонска, 2009. — 359, [8] с. : Прилози: Регистри ; Преглед на приказувачите ; Речник ; Библиогр. преглед [и др.]

ISBN 9789989489471

System number [000165572]

В петия том от шесттомното академично издание “Марко К. Цепенков. Фолклорно наследство” са включени гадания, предсказания, сънища с тяхното фолклорно тълкуване и множество детски игри. Изданието е уникално с публикуваните образци на детски фолклор и обичаи с участие на деца, които го нареждат сред малкото книги от подобен характер у нас. Марко Цепенков е един

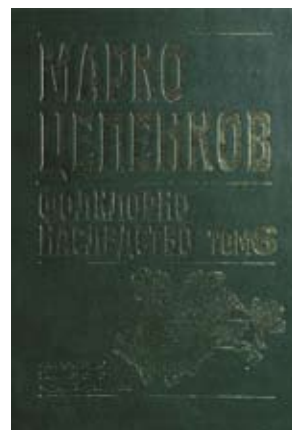

от първите български фолклористи, обърнали внимание в събирателското си дело на детския фолклор, и с това е заслужил признанието на всички изследователи в областта на българската народонаука. Справочният раздел подпомага читателя да навлезе по-леко в разнообразния и богат емпиричен материал и предлага основни ориентири при ползване на събраните записи — бележки на събирача, бележки на редакцията, както и показалци на географските имена, на личните имена и на празниците. Особено полезен е азбучният показалец на всички текстове фолклорна проза, поместени в т. I—V на изданието. Томът е предназначен за фолклористи, етнологисти, лингвисти, историци на културата, социални и културни антрополози, както и за читатели с интерес към родния фолклор и историята на българската култура.

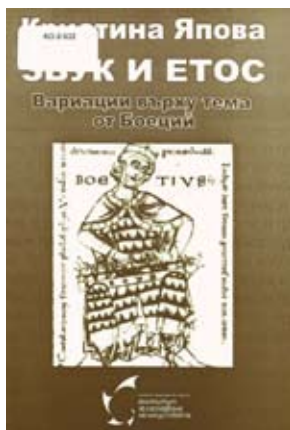
ЦЕПЕНКОВ, Марко К. Фолклорно наследство : Т. 6. Етнографски материали. Лични творби. Писма и документи — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 211 с. : с ил. ; Бележки на Марко Цепенков ; Бележки на ред. ; Показ. на личните имена ; Показ. на геогр. имена ; Показ. на празниците
ISBN 9789543222964

System number [000013575]

Това е последният том от поредицата, с която се представя фолклорното наследство на Марко Цепенков. Частите му са три: етнографски материали, лични творби, писма и документи. Най-обемна и най-значима от научна гледна точка е първата част, в която са включени предимно технологични сведения за занаятчийските сдружения (еснафите) в гр. Прилеп. Основен акцент в описанията на еснафите е техният инструментариум. В оригиналния текст описанията на инструментите са илюстрирани със зарисовки, които са сравнително сполучливи и са направени от самия автор с мастило. Визуалните образи на описаните инструменти са включени и в тома, но за по-качественото им представяне са копирани с туш. Описанията на повечето еснафски сдружения, на съответния им инструментариум и до известна степен на техните продукти са същевременно и източник на информация както за битовата култура на населението в Прилеп по принцип, така и за облеклото на това население в частност. Личното творчество на М. Цепенков е представено от една „историческа пиеса“ със заглавие „Църне войвода“, от един очерк за живота и дейността на „Войвода Стефо Николов Скендер“ и от няколко поетични работи, написани в стила на народната песен. Авторските изяви на М. Цепенков са по същество любителски и имат само документална стойност. Представените в тома материали се съпровождат със справочен апарат, включващ бележки на М. Цепенков, бележки на редакцията, показалец на личните имена, показалец на географските имена, показалец на празниците, съкращения на използваните източници, резюме на руски и английски език. В края на текста има приложение със снимки на М. Цепенков и на някои негови съратници, както и на места, свързани с живота и дейността му.

ЯПОВА, Кристина Петрова. Звук и етос. Вариации върху тема от Боеций / Кристина Петрова Япова. — София : БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 336 с.

ISBN 9789548594271

System number [000176743]

В книгата се разглежда въпросът, как можем да говорим за музиката, без да я изгубим в говоренето. “Музиката е за слушане” означава, че всичко, което тя има да каже на човека, го казва така, че той да я разбере, без да се нуждае от нищо друго. В търсене на отговора какво означава, че музиката се чува, авторката е избрала Боециевата тема “tres esse musicas”.

Bulgaria and the Byzantine World

ISBN 978-954-9472-10-3

System number [000183102]

Catalogue of the exhibition reflecting the quite complicated picture of the relations between Bulgaria and thousand of years old Empire, enriched by the spirits of its predecessors and the variegated ethno - cultural amalgamation of its heterogeneous population reflected on and can be illustrated by the material and artistic reaching. Bulgaria belonged actively to the Medieval Christian world and shared its cultural values thanks again to its affiliation to the Byzantine circle. Thus, the territories of the future state of the Bulgarians have preserved till our day the trace of a large-scale development connected with the spread and recognition of the world religion. Temples and monasteries were set up even in the most secret recesses of the Byzantine Balkan provinces between 4th and 7th centuries. Today their ruins spring up from the soil, like St. Sophia in Serdica, the Old Metropolitan Church in Mesambria, the Red Church in Perushtitsa, or the basilica in Belovo, to let us appraise this soil as an artistic seat and integral part of the cultural commonwealth of Byzantium. The artistic heritage and the works associated with the religious practice - liturgical objects, embroideries and painted holy images add a peculiar prestige to this exhibition. Four icons

present the assembly of the most remarkable works of the easel painting known from the collections of the Bulgarian museums - the ceramic icon of St. Theodore from Veliki Preslav (10th century) - the only one known of its kind, the outstanding mosaic icon of St. Virgin Mary from Thrace - a precious imperial gift (13th - 14th century), the icon of St. Virgin from Nessebar in silver facing donated by the uncle of the Bulgarian Tsar Ivan Alexander (1342), and the two - sided icon from Poganovo Monastery (14th century), incredible in its artistry. A gallery of painted images from the Church of St. Nicholas in Melnik, and wall paintings from churches and artifacts from the post-Byzantine Age shape the notion of this profound wealth and illustrate the eternal relationship between Bulgaria and Byzantium.

